

Субіна О.О.

кандидат педагогічних наук, доцент,
провідний науковий співробітник лабораторії
дистанційного професійного навчання
Інститут професійної освіти НАПН України, Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ

В усі часи людського буття *патріотизм* (грец. *πατριότης* – співвітчизник, *πατρίς* – вітчизна) був важливою соціальною цінністю, що уособлювала любов до батьківщини, жертвність заради неї своїми інтересами, вірність та відданість своєму обов'язку, активну громадянську позицію, спроможність згуртувати суспільство для досягнення мети, особливо, перед внутрішніми або зовнішніми викликами чи загрозами. Велика українська енциклопедія визначає *патріотизм* як «складову системи загальнонаціональних цінностей, основу національної ідентичності, державного будівництва і національної безпеки» [1]. Значення патріотизму і патріотичної свідомості громадян країни набуває особливого значення під час війн, революцій та інших соціальних потрясінь, в зв'язку з чим формування ефективної та дієвої системи національно-патріотичного виховання є пріоритетним завданням освітньої політики кожної держави. Жахлива агресія російської імперії проти українського народу і необхідність боронити свою Батьківщину, життя, волю, свободу та право на самовизначення виділили важливість патріотичного виховання молоді як пріоритетне стратегічне, екзистенційне завдання Української держави.

Класична українська педагогіка визначає *виховання* як «процес цілеспрямованого, систематичного формування особистості», що реалізується шляхом впливу на психіку людини різними виховними засобами з метою формування із задатків і здібностей молоді людини гармонійного цілого та важливих для вихованця і суспільства душевно-духовних установок щодо інших людей, сім'ї, народу, держави тощо [2]. *Основна мета виховання* – всебічний гармонійний розвиток особистості, що передбачає формування у людини певних якостей відповідно до вимог морального, розумового, трудового, фізичного, естетичного, патріотичного виховання. *Ефективність виховного процесу* значною мірою залежить від комплексного підходу до його реалізації шляхом діалектичного забезпечення єдності вимог у системі всебічного гармонійного розвитку людини, а також єдності й узгодженості форм, засобів і методів впливу на особистість з боку різних соціальних інституцій (сім'ї, загальноосвітніх та

професійних закладів, позашкільної освіти, засобів масової інформації, громадських організацій, соціального середовища).

Мета, завдання та шляхи формування патріотичної свідомості української молоді на державному рівні визначаються «Концепцією національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року» (2022), де наголошується, що «найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації», а метою національно-патріотичного виховання визначено «становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин, формування активної громадянської позиції, утвердження національної ідентичності громадян па основі духовно-моральних цінностей Українського народу, національної самобутності» [3].

Серед завдань, що мають бути реалізовані для досягнення мети національно-патріотичного виховання варто виділити:

- утвердження в свідомості підростаючого покоління патріотичних цінностей, переконань і поваги до культурного та історичного буття України на основі розвитку програм національно-патріотичного виховання молоді, у тому числі військово-патріотичного виховання;

- виховання поваги до Конституції та законів України, державної символіки;

- підвищення якості викладання гуманітарних навчальних предметів, що забезпечує орієнтацію вихованців у сучасних суспільно-політичних процесах, які відбуваються в Україні й світі, а також свідоме вироблення власної позиції стосовно них на основі знання й осмислення історії, духовних цінностей нашої країни [4];

- збільшення кількості і якості культурних продуктів, спрямованих на національно-патріотичне виховання;

- виховання екологічної культури особистості, почуття відповідальності за неї як за національне багатство, основу життя на землі;

- формування толерантного ставлення до інших, народів, культур і традицій;

- утвердження гуманістичної моральності як базової основи громадянського суспільства тощо.

Організація патріотичного виховання в освітніх закладах має спиратися на різноманітні засоби виховного впливу – педагогічні вимоги, вплив громадської думки учнівського та викладацького колективу, особистий приклад, привчання та доручення, моделювання виховних ситуацій, заохочення, покарання, організація змагання та інші. Найбільші можливості виховання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти, згідно з їх специфікою, пов'язані з впливом на

свідомість вихованців, формуванням їх переконань, поглядів, інтересів. Поряд з вихованням під час навчального процесу, доцільно широко використовувати позакласні форми виховної роботи, до яких належать історичні розвідки, відтворення історичних подій, екскурсії до історичних та культурних пам'яток, зустрічі із цікавими людьми та видатними особистостями, доручення до українського Пласту тощо.

Література

1. Єнін М. Н. Патріотизм. Велика українська енциклопедія. URL: <https://vue.gov.ua/Патріотизм> (дата звернення: 8.10.2024).
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко; гол. ред. С. В. Головка. Київ : Либідь, 1997. 264 с. URL: <http://surl.li/jabfnc> (дата звернення: 8.10.2024).
3. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року: Наказ Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 р. № 527. Сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text> (дата звернення: 8.10.2024).
4. Бех І.Д. Патріотичне і громадянське виховання у власних межах. URL: <http://surl.li/dlofjz> (дата звернення: 8.10.2024).

Троценко А.М.

студент

Національний транспортний університет, Україна

ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Гуманізація і демократизація як головні прерогативи модернізації національної системи освіти актуалізують для закладів освіти всіх рівнів особистісно зорієнтований процес навчання і виховання, в якому центральне місце займає особистість здобувача освіти, його розвиток і самоцінність. Як було вказано ще у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, перед системою освіти стоїть завдання переорієнтації пріоритетів освіти з держави на особистість, «на послідовну демократизацію і гуманізацію навчально-виховного процесу, педагогічної ідеології в цілому, тобто на європейські гуманістичні цінності та виміри» [1] Особистісно-орієнтована парадигма навчання і виховання є своєрідним методологічним імперативом, що супроводжує повноцінну інтеграцію України в європейський освітній простір. Ідея всебічного розвитку особистості здобувача освіти розглядається як пріоритетний напрям